

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.
Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdivásárhely, 1905. Julius 9.

Vasárnap.

XXIV. évfolyam 55. szám.

Felelős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó laptulajdonos: Ifj. Jánosó Mózes.

Előfizetési árak:

Egész évre 10 korona.

Félévre 5 korona.

Negyedévre 2 korona 50 fillér.

Egyes szám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények, Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek Ifj. Jánosó Mózes könyvnyomdájába küldendők.

Hirdetmények díja:
4 hasábos petitsorért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos és árverési hirdetések külön díjtétel szerint.
Nyíltér sora 30 fillér.
A hirdetések s nyílterek díja előre fizetendő.

Közelebb

(M.—d.) A hosszú válság minden időszakára esik egy-egy szenzációsabb hír, mindegyre kaptak elő egy-egy mumust a mindjobban erősödő nemzeti szellem elaltatására. Ujabb-ujabb hírek érkeztek, egyikben fenyegetés a másban ijesztés, egyikben ígéret, a másban biztatás. Nem hatott. A XX-ik században értéktelenek ezek a fegyverek. Ma nyílt, őszinte, becsületes politika kell. Legyen az 67-es, vagy 48-as, be nem váltható ígéretekkel a közvéleményt félre vezetni nem lehet.

Legutóbb megint öröndetes hír röppent világra:

— A király közeledik!

Hát lehet ennél természetesebb, ennél helyesebb cselekedet egy önálló, független államban, a mely hozzá nagyhatalom is? Nem!

És mégis kitörő örömmel, riadó lelkesedéssel fogadjuk elhatározását, hogy ime, egyszer hosszú, nehéz küzdelem után mégis elérjük azt, ami méltán, a mi joggal megillet s az ő jogát se csorbitja.

Nem beszélünk a magyarok mindig egyforma királyhűségéről. Elégge beszél róla a történelem. A kinek magyaráznunk kellene, az úgy sem akarja megérteni.

Meggyőződésünk szerint nem lehet a megoldás képét úgy kicirkalmazni, hogy „a király az engedékenység terére lépett” — és ezzel punktum. Engedékenységnak kell bekövetkezni a politikai életben minden vonalon, mert különben örvénybe sodortatunk.

Engedékenység! különös egy szó, a melyhez úgy kívülről a gyengeségnek a máza van tapadva. Pedig az engedékenység az emberi társas együttélésnek az egyedüli biztosító szelepe, az államok politikai életében pedig az egyetlen erő, a mely az elkerülhetetlen torlódások vészes következményeit paralizálni képes. Nem a gyengeségnek jele, hanem a bölcsesség erejének a főző rugója.

Tagadhatatlan, hogy felsőleges királyunk nem egy ízben győzte le saját álláspontját, meggyökerezett meggyőződését, hogy a nemzettel való harmóniáját fentartsa. És ime mégis volt egy terrenum, a melyről az engedékenység teljesen kizártnak látszott. Ez a hadsereg köre, a melyen az uralkodóház hatalma felépült s a melytől várta annak jövőbeli biztosítását is. És az ellentétek természete szerint, minden kontrovertáliter működő erőnek ezen a ponton kellett megütközni.

De hát a nemzetnek hasonlóképen élet-

érdeke, hogy az ő szelleme a maga hadseregében is okvetlen érvényesüljön.

Akármerre nézünk, azonban, úgy találjuk, hogy egyidőben, egyszerre mindenfelől kiveszett az engedékenység szelleme közéletünkől. Most a kérlelhetetlen ellenségeskedés üzi orgiáit. Ennek nyomában valóságos anarchia támadt, mely az egész társadalmi élet fundamentumait is keményen megrázkódtatta. A jövő fejlődés biztonsága okvetlenül megkívánja azt, hogy minden közéleti tényező az engedékenység terére lépjen.

Várjuk felsőleges urunktól is, hogy a nemzet minden teljesíthető igényét vegye figyelembe. Várjuk nemzetünkétől is, hogy egész addig a határig menjen el jogos igényei fokozatos megvalósításának az útján, a meddig azt a kegyes uralkodó más nemű kötelességeinek figyelembe vétele mellett, saját léte veszélyeztetése nélkül teheti. Várjuk a koalíciótól, különösen annak függetlenségi részétől, hogy vegye át a most reá váró feladatok teljesítését és ha ezt megtette, okvetlenül gondoskodjék a parlament zavartalan működéséről. Várjuk a kisebbséggé devalválódott szabadelpártról, hogy új helyzetében minden békosséges eszközzel mozgítsa elő a kibontakozást.

Mindezt várjuk . . .

Vajjon betelik-e várakozásunk? . . .

Fejérváry Géza báró miniszterelnök utazása. Budapest, július 7. Fejérváry miniszterelnök Ischlbe utazott kihallgatásra. Ő felségéhez, ki már megkezdte nyaralását.

A válsághoz. A félhivatalos „Budapesti Tudósító” a legilletékesebb helyről nyert felhatalmazás alapján jelenti, hogy a „Magyar Nemzet” nek az a tegnapi közzétett közleménye, mely a közigazgatási renitens tisztviselők ellen tervezett eljárásra vonatkozik — az illető lap felfogását tartalmazza csupán és a kormánytól teljesen távol áll.

A kormány ilyeneket nem is tervez.

A „Budapesti Tudósító” egyúttal megcáfolja a sajtószabadság korlátozására és a törvényhatóságok autonómiájának megnyirbálására vonatkozó, egyes lapokban fölmerült híreszteléseket is.

KÜLFÖLD.

A lázadó hajó utja.

Budapest, július 6. Theodosiából sürgönyzik: A Potemkin egy csónakja közeledett a parthoz, melyet lövésekkel fogadtak. Meghalt két ember a lövések következtében. A Potemkint kísérő torpedónaszád lövést tett a városra. A lakosság elhagyta a várost, csak a katonaság marad ott. Azt hiszik, hogy a lázadó hajóról este bombázzal fogják a várost.

A Potemkin feltartóztatva.

Budapest, július 7. Odesszából sürgönyzik: A Potemkin hajót Alexius orosz nagyherceg feltartóztatta. Elvette tőle a marharakományt, pénzt, élelmiszereket.

Botrány az osztrak parlamentben.

Budapest, július 7. Bécsből sürgönyzik, hogy a képviselőházban a sürgősségi indítványok tárgyalását követően, a képviselők óriási botrányt csináltak. Fűtyöltek, óriási lármát csaptak és e közben egy porzótartót a csehek felé dobtak.

Nehezen sikerült a rendet helyreállítani.

A kereskedelmi szerződések.

A parlament elnapoltatván, ennél fogva nemcsak a vámbizottság volt kénytelen tárgyalásait beszüntetni, de arra sines mód, hogy a parlament tárgyalhassa a már megkötött német kereskedelmi szerződést, nem is szólva azokról a szerződésekről, melyeknek megkötésére nézve a tárgyalások az illető kormányok közt még meg sem kezdték. Okvetlenül beáll tehát Magyarországra nézve a kényszerhelyzet, hogy ősszel vagy hozzájárul ama megállapodáshoz, melyeket Ausztria mindenesetre létesít a külföldi államokkal, vagy pedig vámháborúba kerül Európa legnagyobb részével. Lehetne ugyan még egy harmadik eset is, az t. i. hogy a Fejérváry-kormány minden felhatalmazás nélkül tárgyalna a külfölddel, arra hivatkozva, hogy a magyar érdekeket meg kell óvni és nem szabad tűrni, hogy Ausztria egyoldalul szerződjék. Ez azonban nem fog bekövetkezni, mert a kormány nem szándékozik a szerződési tárgyalásokban részt venni, mert habár Gautsch jegyzőke már utban van a magyar miniszterelnökség felé, melyben az osztrak kormány felhatalmazott, hogy kijelentése, hogy vállalja-e a vámkonferencia által egyelőre csak ez évben megállapított tárgyalási alapot és ha igen, megnevezi-e a meghatalmazott szakértőket, kiket e tárgyalások folytatására kiküld. ám a Fejérváry kabinet és felszólításnak eleget tenni az eddig kiszivárgott megállapodás szerint nem fog. Ha az átmeneti kormány az osztrak jegyzőkre igenlőleg válaszolt volna, ezzel nagy felelősséget vállalt volna alkotmányjogi szempontból, de e szempontnak nem helyezte elébe az ország gazdasági érdekeinek parancsoló szükségét, bár nem kevésbé felelős a kormány azért is, ha az érdekek, megvédését elmulasztja. Mindenesetre nehéz állapot és az ország szenvedni fog így is, úgy is, mert vagy csorba esett volna alkotmányán, vagy kockára tétlenek életérdekei.

Hiába való dolog lenne vizsgálni, hogy ki okozta ki idézte elő ezt a szerencsétlen állapotot; mert ha őszinték akarunk lenni, be kell vallani, hogy vétek az itt is ott is. Egyet azonban el kell ismernünk azt, hogy mindent elkövettünk annak a látszatnak feltüntetése, hogy Magyarország a gazdasági dolgok nem érdeklik, illetőleg, hogy elfogad és beletnyugszik bármely új gazdasági alakulásba, mert nem ez a fő, hanem a magyar vezényszó. És nincs módunkban védekezni a látszat ellen, mert hiszen éppen e héten ajánlott az országnak szabadságot minden belügyi és gazdasági kérdésben, de ez nem elégítette ki a parlamenti többséget. Bizonyára nem fogjuk e

miatt a többséget vádolni, mert nyilván céltudatosan cselekszik, de ama látszat ellen, hogy rá nézve a gazdasági dolgok másod vagy harmadsorban állanak nem védekezhetik, ha csak nem azzal, hogy a királyi kézirat az engedmények tekintetében nem őszinte.

Visszatérve már most arra, hogy az új kormány a kül-ölddel tárgyalásba boesátkozni nem akar, nem marad majd más hátra, mint utóbb hozzájárulnia az Ausztria által egyoldalul kötött szerződéshez. Vajon ennél nem volna-e előnyösebb, ha a kormány a szerződési tárgyalásokban magát képviseltető, magára vállalván a tengeranyi törvénytelenység közepette még ezt az egyet is, az nagyon kérdéses. Hiszen végre is a tárgyalások eredményétől függ majd a parlament megtartása is. Ha sikerülne a kormánynak oly kereskedelmi szerződéseket létesítenie, melyek az ország érdekeit kielégítik, akkor kifejeznék ugyan a parlament rosszallását és tiltakozását a precedens ellen, de végeredményében elfogadná a megkötött szerződéseket, mert ősszel már nem lesz idő új tárgyalások kezdésére, nem is tekintve azt a körülményt, hogy ettől az illető külföldi kormányok minden bizonnyal idegenkednének. Ha azonban az új szerződések az ország érdekeinek meg nem felelnek, amint hogy valószínűleg nem is fognak megfelelni, — nem lehet véni kétség aziránt, hogy az osztrák kormány nem fogja a mi érdekeinket a tárgyalások alkalmával védelmezni — a parlament elvetné őket, amit az osztrák kormány által egyoldalul megkötendő szerződésekkel valószínűleg meg is fog tenni.

M. K. L.

A magyar repülőgép.

— Székelyföldi feltaláló. —

Bodzaforuló, július 8.

Feltűnést keltő találmányról adhatok hírt. Utban vagyunk ahhoz, hogy a repülés problémáját megoldjuk. S ha megoldjuk, magyar ember oldotta meg, aki husz év munkáját fektette bele a művébe s közben sokszor nagy harcai voltak a szegénység-gel. Ami Lilienthalnak, Zeppelinnek, a milliókon vásárolt alkalmi dicsőöség osztályosának: Santos Dumontnak nem sikerült, ami ezrével örölte meg a magasságot kutató elméket, az a nagy probléma a megvalósulás felé halad, s még csak néhány hét és a háromszéki havasok fölött — Magyarországnak abban a részben, ahová a Jókai fantáziája helyezte az ichor-gépet feltaláló Tatranghy Dávidot — megkísérik az új magyar repülőgéppel való felszállást.

Tudósítójuknak alkalmá volt a titkon készülő világszenzáció alkotójával beszélni, látta őt az erdélyi havasok egy rejtett zugában, Bodzaforulón épített kísérleti műhelyében, bebátóan tanulmányozta a készülő nagy gép konstrukcióját és a róla szóló szakvéleményeket, megismerte az eszme gerézisét, a feltaláló Rihász Sándor nagy küzdelmeit, amelyek révén ez a szinmagyar rendkívüli ember a kutató elme képviselőinek legkiválóbbjai közé küzd majd föl magát.

Hat vagy hét esztendője lehet, hogy a budapesti sajtó röviden hírt adott arról, hogy Rihász Sándor, bírósági tisztviselő, aki nagánaton elvégezte a gépészmérnöki studiumokat, a műegyetemen egyik termében bemutatja „vitorla kerék” nevű találmányát, amelyet a ballon nélküli, tisztán dinamikus repülés megoldásának tart.

A vidékről feljött, összekötöttéssel nem bíró feltalálónak ez az első kísérlete fiaskóval járt. A tudományos világ, amely néhány szárnyaszegett teorin kívül ezen a téren mitsem produkált, lemosolygta a feltalálót és K. Jónás Ödön, a József-műegyetemen a géprajzatan akkori tanára, rövidesen azzal intézte el a kérdést, hogy a motorteknika még nem állított elő olyan motort, amely a kívánt kis súly mellett, akkora munkaerőt tudna kifejteni, amennyi egy ballontalan repülőszerkezet hajtására elegendő volna.

Rihász egy nyilatkozattal felelt, amelyben kimutatta egy külföldi motorgyár árjegyzékéből (1), hogy a tanár ur nem kísérli figyelemmel a motorteknika haladását, mert igenis ilyer motor van már, és látva, hogy vaskalappal akarják lefogni találmánya szárnyait, becsomagolta gépmodelljét s egy barátjától, kísérletei tanujától ezekkel a szavakkal búcsuzott el:

— Nem vitatkozom. Majd a géppel utazom ide vissza folytatni a vitát, melykünknek van igazsága.

A feltalálónak oka volt rá, hogy bízzék a dolgában, mert egyebek közt Martiu, a kolozsvári egyetem tudós tanára, aki aerodinamikai kérdésekkel, állami ösztöndíjjal foglalkozott, társul hívta meg kísérleteihez az egyszerű bírósági hivatalnokot, s hogy együtt dolgozhassanak, a kolozsvári tudományegyetemnél állást szerzett neki. Martin Rihász találmányát több levélben a repülés teljes megoldásaként fogadta el és óva intette fiatal barátját, hogy tervének titkát ne közölje az osztrák repülőgépes Zeppelinnel, mert ez által osztrák kézre sikkadna a probléma megoldásának dicsősége és haszna.

Évekig dolgoztak együtt és munkálkodásukat, mely az elmélet gyakorlati alkalmazásának mikéntjére szorított, Martin egyetemi tanár halála szakította félbe.

A genialis feltaláló ismét támogató társ nélkül maradt, de akkor terveit egy mérnöki bizottság elé terjesztve oly szakvéleményt kapott rólok, hogy Vucetich Sándor kolozsvári posta és táviró igazgató közbenjárásával Benke Béla háromszéki megyei földbirtokos és néhány — az ügyért lelkesülő erdélyi ur — hamarosan körülbelül 42 ezer koronát boesáttottak Rihász rendelkezésére és a háromszéki havasokban, Benke birtokán a románhatárszálen levő Bodzaforulón a bükkerdő sűrűjébe rejtve nagy szerelő műhelyt rendeztek be a feltaláló alkalmazottai számára. Ezek közül Markhót fővárosi mérnök egy nagy gyárnál elfoglalt állását hagyta ott, hogy részt vegyen az epochális találmány megteremtésében. A géprészek tervrajzait a feltalálóval együtt ez a kiváló gépészmérnök készítette el és másfél év előtt a Ganz-gyárnál, a magyar mezőgazdasági gyárnál megrendelték a géprészeket, csupán részletrajzokat adva belőlük és a párisi Dijon-Bouton cégnél egy esoda konstrukcióju motort is megrendelték, amely tizen-négy lóerőt fejt ki és amellet mindössze 67 kilogramm a súlya.

Rihász gépe, amelynek részletes ismertetése épp a cél érdekében nem való a nagy nyilvánosság elé, ballon nélkül, csupán forgó vitorla-kerék rendszerével, amelynek szelepszervezete a természetes centrifugális erő és a légoszlop fenntartó ellenállás erejének számbavételével automatikusan működik, maga a megtestesült egyszerűség — teljesen a madár repülését miveli.

Anyaga acél, magnalium — ez az alumíniumnál könnyebb és erősebb új fém — és vízmentesített tafota.

Az egyes gépalkotó részeket vasuton szállították le Bodzaforulóra és Rihász, Markhót mérnökök és egy monteure segítségével az ott épült nagy műhelyben szerelték fel a vitorlás kereket, melynek hajó feülete 40 m² méter és e mellett az egész lég-hajó, amely ónsúlyán kívül egy ember fentartására képes, tehát 75 kilogramm idegen súlyt képes hordani, a hajtómotorral egyetemben 180 kilogrammot nyom.

Most még az erőátviteli szerkezet van munkában az egyik budapesti nagy gépgyárban s ennek gyártására Éder Ferenc igazgató gépészmérnök ügyel fel.

Az utolsó alkatrészek elkészülte után teljes csendben rendezik a háromszéki havasok közt az első felszállást, amelytől mindazok a gépszakértők és aerodinamikuskok, akiknek módjukban volt Rihász elméletét megismerni és számításainak, elmélete gyakorlati applikációjának részleteit ellen őrizni, teljes sikert várnak.

TÁRGA.

A komédiás.

Irta: Vértessy Gyula.

A vizsgálóbíró rágyújtott egy szép sárga trabukára s odaszólt az írónak:

— Nem kell mindent belevenni a jegyzőkönybe, a mit ez a komédiás összefecseg. Csak a lényegét.

— De kérem tekintetes uram, épp ez a dolog lényege! Nem menteni akarom én magam! Csak azt akarom, hogy megértsék az urak, miért öltem meg a feleségemet.

— Hát beszéljen, bánom is én!

— Csodálatos teremtség volt ő, bíró ur, nagyon esodálatos. Májg sem tudom, hogy mi volt: angyal-e, ördög-e? A teste talán mégis az ördögé volt. A lelkébe nem láthattam bele. Mikor kirepült a testéből, azon a kis nyíláson, a melyet az én késem vágott hófehér mellén, még akkor se láthattam.

Most se tudom fehér-e vagy fekete? Talán majd ha odefeüt vagy odalent találkozunk, akkor megtudom az igazi színét.

Ő esodálatos teremtség volt, én pedig gyáva és ostoba voltam. De hát hol van az a szerelmes ember, aki elég bátor a lemondáshoz és aki elég okos ahhoz, hogy az, akit szeret, nem neki való, legalább is nem feleségnek.

De ha látta volna bíró ur! Milyen szép volt! Milyen szép! A szeme olyan ártatlan, olyan tiszta fényű volt! S a hangja! Mintha tündérharang esen-

gett volna! S a járása, a mozdulata, a tánc: csupa ritmus, csupa költészet és mellé csupa érzékgizgató, szilaj mámor! Aki látta, elveszítette az eszt. Hát még aki szeretete, aki nemeselek birni akarta, de beöszületesen, lélekkel, tuláradó szívvel szeretettel Ugy, ahogy én!

És ez az édes, bájos, bűvös teremtség mindennel és mindenkiel az életben csak játszott. Ugy született, hogy ne tudja az életet komolyan venni egy pereig se.

Nem is vette. Játszott a szerelemmel is, becsülettel is, a hűséggel is, ahogy játszott a kis fox terriorjával vagy valamelyik udvarlójával, vagy velem.

Még talán engem vett volna legkomolyabban, ha én nem vettem volna őt komolyan. Ha léha szerelemmel közeledtem volna feléje, talán lebilinselt volna. Hiszen néha olyan igaz szerelemmel közeledett felém, mikor előadás után fáradtan ültem odahaza. Hogy ugrott a nyakamba, hogy ölelt, csókolt!

Azt hiszem, hogy meg kell őrlődnöm, ha eszembe jut, hogy soha többé nem fog megölelni, megcsókolni.

— Bizony azt nem fogja — mormogta a bíró ur — de hát kedves barátom, akit szeretünk, azt nem szoktuk ám lebecsközni!

— Azért öltem meg, mert szerettem! És mert azt hittem, hogy megcsalt.

— Hát még hozzá bizonyítéka se volt? Csak hitte? — pattant fel a bíró ur.

— Csak hittem! Egyre kutattam utána, egyre kételkedtem benne. S mi bizonyítékom volt? Egy csók, amit annyira ad egy színésznő. Kényszerből

is, játékból is. Ez volt, semmi egyéb. S az utolsó percben megesküdött, hogy csak engem szeretett, nem esalt meg senkivel! Ez az irtózatos! Meg az, hogy én még most sem hiszek neki! Neki, aki halál-dokolva esküdött!

— Ne szavaljon és ne patetizáljon! Nincs itt publikum. A dologra.

— Hát megöltem! Akasszanak fel! — vágja oda dacosan és azzal elhalgat.

Hanem később megint csak beszélni kezd:

— Kiállhatatlan, utálatos voltam. Egyre féltékenykedtem. Hát még mikor láttam egy operettben ingerlően szép és szemtelen jelmezeiben! Buja tüzben ragyogott a szeme; mozdulataiban annyi bűnös kacérság volt és mosolyában, tekintetében annyi szédítő mámor!

Oh, ilyenkor azt hittem, hogy ez a nő beferetözi az én becsületemet és megszentésgteleníti a művészet templomát! Mert én annak tartottam a szinpadot!

De mikor szóltam neki, kinevetett:

— Csak nem játszhatom úgy, mint te! Nem vagyok én drámai színész! Nekünk ingerelni kell! Azért fizetnek! Veg aztán jól is esik látni, hogy bomlanak utánam!

Később aztán rám unt. S a szememre hányta, hogy minek vettem el!

— Elvetted a legnagyobb érkakasságomat! Kit érdekel többé egy színésznő, akinek férje var? Végünk van, ha tudják rólunk, hogy előadás után odahaza papuesban meg hálókabátban vár a férj. Aki a szinpadon hódítani akar, annak meg kell őriznie

Rövid néhány hét és tudósítójuk referálni fog e feltűnő keltő eseményről.

Ha a feltaláló hozzájárul, legközelebb ismét hirdással lesznek a magyar repülőgép sorsáról, a melyet a magyar elme, magyar kéz és áldozatkész igazán alternista magyar tőke teremt majd meg. Így írja a „Magyar Hírlap”.

NAPI HIREK.

— **Gróf Majláth püspök Kézdivásárhelyen.** Az erdélyi román katolikusok apostoli buzgalma főpásztora; székhelyi gróf Majláth Gusztáv Károly július 10-én, hétfőn délután Kézdivásárhelyre érkezik. Délután 6 órakor a gyónás, másnap reggel 7 órakor az áldozás szentségében részesíti a helyben időző tanuló ifjúságot s az esetleg jelentkező híveket s aztán tovább utazik városunkból, valószínűleg Kolozsvárra a r. k. igazgató tanács ülésére.

— **Személyi hír.** Dr. Török Andor, Kézdivásárhely város polgármestere 3—4 hétre az abauj-tornamegyei Stoász fürdőbe utazott, ahol a hidegvíz-gyógyintézetben fog üdülést szerezni.

— **Új házifőnök.** Asbóth Viktor főgimnáziumi tanár, a minoriták kézdívisárhelyi rendházának érdemes főnöke, 2 évi, önfeláldozásig buzgó és eredményekben gazdag működése után ezen állásáról visszavonhatatlanul lemondván, helyét a minorita rend tartománya kis-káptalana f. hó 4. és 5-én Aradon tartott ülésében töltötte be. Az új házifőnök Somogyi Gusztáv lugosi lelkész lett. A választógyűlésen a helybeli rendházat Hassák Vidor igazgató és örökös kormánytanácsos s Koch Sándor tanár, főnevelő-igazgató és id. kormánytanácsos képviselték.

— **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Győrbíró Lázár kézdívisárhelyi kir. törvényszéki díjnyel kinevezte a sepsiszentgyörgyi kir. járásbíróhoz irnokká.

— **Eljegyzés.** Winternitz Ödön kir. törvényszéki írnok eljegyezte Hoffman Rózsikát özv. Hoffman Lukácsné vendéglős kedves leányát.

— **Méhészeti előadások.** Az ország VII. kerületébe beosztott részében Nagy János kerületi szaktanár a következő sorrendben fogja megtartani előadásait. Július 11-én Nagybacon, 12-én délelőtt Ákos, délután Angyalos, 13-án délelőtt Páké, délután Papóc, 14-én délelőtt Feldoboly, délután Kisborosnyó, 15-én délelőtt Lisznyó, délután Nyén, 17-én Bodola háromszékvármegyei községekben.

— **Bródy Sándor öngyilkossága.** Bródy Sándor, a kiváló író, a ki néhány napja a Semmeringen nyaralt, negyedikén valószínűleg pillanatnyi elme-

zavarban öngyilkossági kísérletet követett el. Revolverrel balmellébe lőtt és életveszélyesen megsebesült. Délben egy órakor a Bécsből hívott mentők az osztrák fővárosba vitték. A vonaton egy gráci orvosbarátja kísérte, a ki a sebesültet az általános kórházba vitte. Bródy Sándor nagy fájdalmakat szenved, a melynek enyhítésére morfininjekciókat kap. Az orvosok nem bíznak felgyógyulásában. Egy későbbi távirat jelenti Bécsből: Bródy Sándor ezeltől öt nappal érkezett a Semmeringre, a Schottenwies nevű üdülőhelyre, ahol öt igen nyugtalan napot töltött. Izgatottsága általánosan feltűnt, hogy már aggódni kezdtek érte. Július 3-án délután két órakor a szálló lakói éles dördülést hallottak és keresték, honnan jött a dörög. Csak később negyedóra múlva találták meg Bródy Sándort szobájában, vérben fetrengve. Mikor beléptek a szobájába, balkeze két ujjával tépdeste fel vérző sebeit és folytonosan magyarul mormogott valamit, a mit nem lehetett érteni. Rögtön elküldtek egy barátját, aki orvos is, Petten dr., aki hamar bekötötte sebeit. Délután három órakor vasútra tették, egyúttal táviratban értesítették a bécsi mentőket, hogy jöjjenek betegszállító kocsival a pályaudvarra. A mentők Bródy Sándort az Allgemeine Krankenhausba vitték, ahol egy kis külön szobában fekszik. Keze orvosai kijelentette, hogy a beteg állapota közvetlenül nem tekinthető életveszélyesnek. Ha azonban vérméregzés következnék, be abban az állapot föltétlenül veszedelmessé válik.

— **Nyári mulatság Alcsernátonban.** Július 15-én a budapesti „Székely Utak Otthon” és az alcsernátonban létesítendő kaszinó javára nyári mulatság lesz a következő műsorral: 1. Énekel Szabó Ilona tanítónő, kíséri a zenekar. 2. Hegedű duett, előadják: Schmidt Frigyes és Sándor Miklós. 3. „Falun” (dialóg) Pósa Lujostól, előadják: Balogh Szeréna és Vitézy Margit kisasszonyok. 4. Cimbalmaz Szabó Ilona tanítónő, hegedűn kíséri Fülöp Áron. 5. Ének-duett előadják: Ambrus Kálmán és Bajkó Mihály urak. 6. Tánc.

— **A Székely fiúk ipari elhelyezése.** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara a székely fiúknak magán ipari műhelyekbe tanoneok félével telét szeptember hóra halasztotta. Pályázhatnak 13 évet betöltött és legalább 4 elemi osztályt végzett fiúk a kérések a keresztlel és iskolai bizonyítvány csatolásával a vármegye főispánjához nyújtandók be.

— **A kovásznai fürdővendégek névsora.** Kovászna híres gyógyforrásait ez évben is számosan keresik fel a szenvedő emberek. A hozzánk beküldött névsorból ítélve az idén is népes lesz a fürdő. Itt közöljük a beküldött névsort: Ebner János és

neje, m. á. v. tisztviselő, Kolozsvár (2 sz.) Füredi Alajosné és leánya, magánzónő, Budapest, (2 sz.) Doktorics Miklós és neje, m. á. v. tisztviselő, Budapest (2 sz.) Képes Lászlóné és leánya (2 sz.) Greiner József és neje, Budapest (2 sz.) Zöld Mihály ev. ref. lelkész, Végvár (1 sz.) Zöld József ev. ref. lelkész, Resce (1 sz.) Herstik Ferenc, Brassó (1 sz.) Bartalis János, Brassó (1 sz.) Potó Gyuláné és leánya mérnökné, Budapest (2 sz.) Róth-család Ujvidék (2 sz.) Kocsis Gábor földbirtokos, Márkosfalva (1 sz.) Nagy Mózes és neje, Kézdivásárhely (2 sz.) Baló Endréné kir. albiróné, Kézdivásárhely (1 sz.) Baló Lászlóné p. iskolai igazgatóné, Kézdivásárhely (1 sz.) Mánule Jolán és anyja földbirtokos, Tölcsvá (2 sz.) Boár színész, Kassáról (1 sz.) Ebergényi Kálmán bányahivatalnok, Torda (1 sz.) Greiner Armin és neje (2 sz.) Összesen: 29. Turista: 56. Összesen: 85

KÖZEGÉSZSÉG-ÜGY.

Káros szokások.

Írta: Kovács Albert dr., az Erzsébet-Szanatorium nyúlt segédorvosa.

Szeged környékén még nem régiben egy veszedelmes népszokás uralkodott, mely az egyiptemi szembetegséget, trachomát ijesztő mértékben terjesztette el. A lakodalmas háznál tudniillik minden vendég egy tálból vett vízzel megmosta szemeit és a menyasszony tartotta oda a törülközőt. Ha a vendégek közt egy trachomás volt, az utána törülközők közül számosan estek ebbe a pusztító szembajba. Csak erőlyesen keresztülvitt rendeletek, büntetések által sikerült megszüntetni ezt a veszedelmes szokást.

A fölhozott esetben könnyű volt a ragályozás leggyakoribb módjára ráakadni s a betegség terjedésének, a mennyire lehetséges, gátat vetni. Sokkal kevésbbé szembeötlő a tuberkulózis ragályozásának módja, mert a fertőzéstől a betegség kitöréséig hosszabb idő telik el.

Ezért a tuberkulózisos fertőzés eseteiben csak több-kevesebb valószínűséggel mutathatunk rá a fertőzés módjaira, de egész határozottsággal csak a legkritikább esetekben sikerül azt kikutatni.

Kerülnünk kell tehát a lehetőség szerint mindazon módokat, melyek alkalmasak arra, hogy észrevétlenül is terjeszthessék a tuberkulózist.

Alig van nép, melynek kultuszában a tisztelt kifejezésekként a csók ne szerepelne. A mohamedánok hónapokig tartó utat is megtesznek, hogy a szent Kaaba-követ megcsókolhassák.

A zsidók a körülhordott bibliát csókolják sorra. Akárhányszor látjuk, hogy az iskolából kituduló gyermekcsereg vetélkedve igyekezik, hogy a „bibliát” kezét sorra megcsókolja. A római Szent Péter templomában Szent Péter érszobrának nagyujja egészen megkopott az ájtatos zarándokok csókjaitól. Az öröm és bánat gyakori jelképe a csók. És hányszor látjuk, hogy a beteg szülő ágya körül seregleg gyermekeit megcsókolja.

Ez a csak hamarjában felsorolt néhány példa is mutatja, hogy a legkülönbözőbb viszonyok között hányszor szerepel a csók, pedig szembeötlő, hogy mily terjesztője lehet ez a szokás mindenféle betegségeknek.

Anélkül, hogy azzal valószínűsíthetnénk magunkat, hogy tulzába ragadtunk az elővigyázat terén, ajánlhatjuk mindenkinek, hogy a lehetőségig óvakodjék a fertőzés alkalmaitól.

Minthogy a beteg tudó váladéka, a köpet kiürítéskor a szájon halad át, a nyálát, az ajkakat fertőzi s a tüdőbajos emberek fertőző anyaga sem egészen egyforma veszedelmességű, az első követelmény az volna, hogy köhögős egyén ne csókoljon meg olyan tárgyat, melyet utána mások is megcsókolnak avagy előtte megcsókoztak. A beteg maga is szerezhet a magáéul még rosszabb indultu betegséget.

Az pedig, hogy köhögős ember családtagjait, gyermekeit szájon csókolgassa egészen fölösleges és főleg az ártatlan apróságokra nézve végzetes népszokása még — egyébként előhaladott századunknak.

a leányság látszatát. Vagy pedig úgy kell játszani hogy a férfiak a fejük tetejére álljanak!

— És rossznak is kell lenni? — kérdeztem egyszer tőle.

— Dehogy kell! Csak mutatni kell, mintha rosszak lennének! Kacérkodni, ingerelni, hódítani őket! Szeretni csak téged szeretlek.

És akkor elhittem neki! Abban a percben! De már a következőben nem. Irtozatos élet volt ez! S még hozzá az az irtozatos ellentét, ami köztünk volt a művészeti kérdésekben. Nem szentség volt a művészet és oltár a színpad, neki kenyérkereset és vidám kacérkodási hely. S mikor néha magasabb, művészi csókokról kezdtem előtte beszélni, kikacagott s felkapva a szoknyáját és mutatva formás lábát, belekezdett valami pikáns kupléba:

— Ez kell a publikumnak fiam!

— Térjen már végre a dologra.

— Rátérek. Próbánk volt aznap délelőtt. Az én próbám már elvégződött, de az övé még tartott. A színpad homályos volt s ő nem látta, hogy én ott állok az egyik oldalal mellett. Nem volt jelenése s nem messze tőlem a hátulsó színpal megett beszélgetett azzal az utálatos vörös kritikussal, aki engem mindig lovagott, őt pedig mindig dicsérte.

Egyszer hozzásimult, a nyakkendőjével babrált és kacagva beszélt nekik, hogy én milyen féltékeny vagyok.

— Tudja, kezdek már jóllakni vele! Ott is hagyom, ha nem bocsúli meg magát.

A vérem már akkor kezdett forni. Hát itt akar hagyni? Jól lakott velem?

Közelebb húzódtam hozzájuk, hogy minden

szavukat halljam. A vörös majom eukorral kínálta meg. Bádorgodásban volt s nem tudták felnyitni. Kést vettek elő s azzal fészgették. A feleségem leült valami lócára s egyik lábát a másikra téve bontogatni kezdte a dobozt. A férfi elője térdelt s a mint a cipőn felül előkandikált a lába, simogatni kezdte:

— De remek lábad van!

És ő a helyett, hogy ellökte volna azt az embert, hozzáhajolt és megcsókolta.

Ekkor rohantam oda. A férfit arcul ütöttem s ellöktem, az végig nyúlt a földön, az ő kezéből pedig kikaptam a kést és a mellébe döftem. Az a nyomorult ordítva elszaladt, ő pedig visszaesett ajultán a helyére. De inkább az ijedtségtől, mint a fájdalomtól ajult el, mert a seb olyan jelentéktelennek látszott. Mikor magához jött, még mosolyogva mondta:

— Milyen ostoba is vagy!

Az orvos azt állította, hogy egy-két nap múlva már játszhat is és még aznap este fellépett a vérméregzés s másnapra meghalt. Az utolsó szava ez volt:

— Esküszöm, hogy nem esaltalak meg senkivel!

— És én nem hiszem neki most sem! — ordított fel vadul a rab.

Majd zokogni kezdett és kétségbeesetten nyögdecseleto:

— S ha mégis igaz lenne?

— Magára nézve az már teljesen mindegy — veté oda a bíró.

Eladó gabona és széna-termés.

Peselnékén 150 holdnyi területen. Őszi: buza és rozs. Tavasz: zab, lenese és árpa, tavaszbuza, lóhere, haricska és kapásnövény összesen 100 hold. Réti széna készen betakarítva 50 holdnyi területen.

Értekezhetni: **Damokos Dénesnél**

(76. 2-2.)

Alsócsernátonban.

ISZÁKOSSÁG nincs többé!

Kívánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból.

Kávé, tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

(54. 10-10.)

A COZAPOR többet ér, mint a világ minden szóbeszéde a tartózkodásról, mert csodálatos elleneszenesség teszi az iszákosságnak a szeszesitalt. A COZA oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudnia nélkül adhatja és az illető még csak nem is sejtí m okozta javulását.

COZA a családok ezreit békítette ki ismét, sok-sok ezer férfit a szégyen és becstelenségtől megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatal embert a jó utra, és szerencséjéhez segített és sok embernek életét számos évvel meghosszabbította.

Az intézet még a COZAPOR tulajdonosa, mindazoknak, kik kívánják egy próba adagot és egy köszönő levelekkel telt könyvet díj és költségmentesen küld, hogy így bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Kérésedünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan.

INGYÉN PRÓBA 96 szám.

Vágja ki ezen szelvényt és küldje még ma az intézetnek. (Levelek 25 fillér, levelezőlapok 10 fillérre bérmentesítendőek.)

COZA INSTITUTE (Dept. 96), 62

Chancery Lane, London, Anglia.

Sz. 3477 - 905. tlkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kovásznai királyi járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság, közhirrre teszi, hogy Puscariu József ügyvéd által képviselt Albina takarékszövetkezet brassói fiók telepe végrehajtónak, Fazakas István végrehajtást szenvedő elleni 2000 K. tőke s járuléka iránti végrehajtási ügyében a kézdivásárhelyi kir. törvényszék (a kovásznai kir. járásbíróság) területén levő, és Tamásfalva község határában fekvő, a tamásfalvi 371. sz. tjkvben 306. hrsz. rétre 354 K., 578. hrsz. szántóra 130 kor., a 377. sz. tjkvben foglalt 334 hrsz. szántóra 86 K., a 115., 116. hrsz. szántóra 849 K., az 583. hrsz. rétre 24 K., az 584. hrsz. szántóra 274 K., az 585. hrsz. rétre 12 K. Összesen 1729 koronában ezennel megálapított kikiáltási árban az árverést

elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1905. évi július hó 29 ik napján d. e. 9 órakor Tamásfalva község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. c. 173. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbíróság, mint tlkvi hatóság.

Kovásznán, 1905. június 9-én.

Száva Jakab,
kir. aljbíró.

(77. 1-1.)

HIRDETÉSEK

olcsó áron felvétetnek a lap kiadóhivatalában.

Ajánlom a nagyérdemű közönségnek a legújabb és legdivatosabb bálí, eljegyzési és esketési meghívókat, értesítéseket, névjegyeket, továbbá mindennemű alkalmi és más nyomtatványokat nagyon diszes kiállításban. — Gyászkoszorúk szallagaira feliratok fekete, arany és ezüst nyomással vagy valódi ércbetűkkel, melyek a szallagról soha le nem hullnak — olcsó áron eszközöltetnek.

Levelezőlapalbumok.
Emlékkönyvek.

Mindennemű szükségeltető községi, közigazgatási, egyházi és ügyvédi nyomtatványok mind raktáron vannak. * * *

Ima- és énekkönyveket, úgy katolikusok mint reformátusok részére nagy választékban tartok. Továbbá mindennemű kép-, mese- és álmoskönyvek, legújabb népdalok nagy raktáron. Mindennemű tankönyvek, tanszerek és naptárok dus választékban.

A „Székelyföld” kiadóhivatala.

IF J. JANGSÓ MÓZES

gőzerőre berendezett könyvnyomdája, könyvkötészete, papír-, írószer- és könyvkereskedése

KÉZDIVÁSÁRHELYT.

a „Jancsó”-fele gyógytár mellett.

A Székelyföld legnagyobb nyomtatványraktára.

Könyvkötészetemben minden fajta könyvek bekötését nagyon jutányos áron eszközölöm azokat kívánatra ellátatom éresarkokkal, miáltal azok tiszszerte tartósabbakká válnak. Bőrárukban nagy választék van raktáron, u. m.: pénzerszények dohány-, cigaretta-, szivar- és névjegy-tárcák. Fűzők, bajuszképek. Továbbá acél- és nikkelt remontoar zsebórák, pisztolyok, revolverek, szemüvegek, hegedűhurok, evikerek, olvasók, borotvák

Butorraktáromban mindigállandóan raktáron tartok szalon-, ebédlő- és hálószoba berendezéseket, vaságyakat, gyermekkoskákat, ablak carnisokat, hajlitott és

préselt ületű székeket, chiffonokat, mosdó-, éjjeli- és étszékényeket, ebédlő és heverő diványokat matracokat stb., stb., melyeket a jelenleg ujonnan berendezett asztalos műhelyemben kitűnő száraz anyagból saját felügyeletem alatt készíttetek s olcsó árak mellett bocsátok szives rendelkezésre.